

קונטרס

"מנהטן ביר"

באגדה ובהלכה

א'

שבט ה'תשע"ט
כפר חב"ד - ארץ הקודש

ב"ה. יום א' לסדר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם",
כ"ח שבט ה'תשע"ט

לידידיי ומכובדיי היקרים והחשובים שיחיו, אשר נטלו מזמנם
וטרחו להשתתף עמנו בשמחת נישואי בתנו הכלה מ' חיה מושקא
שתחי', עם ב"ג החתן יעקב חנניה שיחי', בשעה טובה ומוצלחת.

הנני להגיש להמשתתפים, קונטרס עם מכתב, אשר בו הנני מפרט
את השתלשלות הדברים של מעשה ה"מכירת חמיץ" של הקומפעיני
"מנהטן ביר". וידוע ומפורסם מה שכתבו רבנים חשובים וכן אלו
שיצאו בכרוז ומכתבים נגד מעשה המכירה, מבלי שביררו אפילו
הפרטים הכי פשוטים, ובמכתבי המצורף הנני מפרט באריכות, הן את
מעשה ההשגחה העליונה שליותה אותי בעת התעסקותי בענין זה,
והן הביורור ההלכתי בענין, ומענה על כל הטענות שעלו לכאורה.

והיה זה בעיניי לקשר ענין המכירה עם החתונה, היות ושם הכלה
כפי שמכנים אותה "מוסי" החל מהנישואין יהיה מוסי ב"ק, והם
אותם ראשי התיבות דהקומפעיני "מנהטן ביר".

והנני נותן שבח והודי'

לה' יתברך על כל החסדים שעשה, עושה ויעשה עמנו.

בברכת מזל טוב

קלונימוס קלמן הלוי וויינפעלד
בלאאמו"ר בעל ה"שי למורא"

שבט ה'תשע"ט
כפר חב"ד

ב"ה. כ"א סיוון ה'תשע"ח.

כבוד ידידי החשוב והיקר, מזכה הרבים, מרביץ תורה לעדרים, חכו ממתקים וכלו מחמדים, הגאון החסיד בנש"ק הרב אברהם יהושע העשל שליט"א.

השלום והברכה!

אחדשה"ט, הנני להתנצל על העיכוב בכתיבת המענה למכתבו מערב חג השבועות, בו ביקשני לפרט מעשה (תרתי משמע) שטר ה"מכירת חמץ" ד"מנהטן ביר", ות"ל שזיכני ה' יתברך להיות מן העוסקים והעסוקים, בעבודת הקודש בכשרות, וגם הייתי במשך כמה ימים בנסיעה מחוץ למדינה (אמריקה), לרגל שמחה משפחתית, ואשתדל בסייעתא דשמיא לכתוב ולפרט לפי סדר הדברים כהווייתן.

חשבתי לתומי שהיות וכבר עבר הזמן שיש להזהר מחמץ שעבר עליו הפסח, וגם מי שלא רוצה לסמוך על מכירה בכלל, או על מכירה זו שעשיתי, הרי שלכל הדיעות אין כבר מה לחשוש בעת הזאת. ובכל זאת ראיתי שהבית דין המכובד, שיצא מתחילה בכרוז נגד המכירה, ניצל את הגליון שהם מדפיסים על מנת לזכות את הרבים לפני ימי הקיץ, ובו בדרך כלל מעוררים על עניינים הצריכים חיזוק, בכשרות, צניעות, וכל ענייני יהדות, ובמיוחד בימי הקיץ כשציבור היראים נמצא אונטער וועגנס, ומה

מאד שמחתי לראות, שכנראה לאחר שנתברר להם המצב בקהילותיהם, שת"ל יש התחזקות טבעית בלימוד התורה, יראת שמים והידור במצוות, ואין צורך גדול לעורר הציבור, וכנראה שלכן התאפשר להם לנצל כמעט כל עלי הגליון על מנת ללבן את סוגיית המכירה ד"מנהטן ביר", והוסיפו כמה וכמה פרטים אף שלא קשורים למכירה זו, על מנת להגדיל תורה ולהאדירה. ואשריהם ואשרי חלקם. ונפלאתי מלהבין איך בית דין מכובד מפרסם כרוז, ואחר כך גליון שלם, ומביעים דעה נחרצת בקשר עם המכירה, בו בזמן שעד לעצם היום הזה, אף אחד מהרבנים החשובים דבית דין זה לא דיבר ולו פעם אחת עמי, ולמרות שהנני עפר לרגלי הרבנים, אך המציאות היא שהפרטים מצויים אצלי, וכפי שאכן היה עם רבנים מקהילות שונות, שכאשר שמעו מפי הפרטים אמרו בפה מלא שהמכירה תקפה.

ולעצם העניין, אחלק ברשות כת"ר את הדברים לשני חלקים. האחד, מעשה המכירה, עם כל הפרטים ההלכתיים הנוגעים לענין, והשני, חשוב בפני עצמו, סיפור ההשגחה הפרטית שליוותה אותי לאורך כל הדרך, ובזאת אוחיל בהעתקה ממנה שכתבתי בענין זה בעבר:

תחילת העניין היה, בעת דרשת שבת הגדול, בבית הכנסת ובית המדרש "בית אליעזר יצחק" בקראון הייטס, שנאמרה על ידי המרא דאתרא הגאון הרב דן יואל ליווי שליט"א. ובמהלך הדרשה עורר אודות בעיית ה"ביר" במיוחד בשנה זו (תשע"ח),

תאום פגישה מראש, ואמר שאיננו חושב כך, ולפי איך שהוא מכיר העניינים לא יתנו האפשרות אפילו להחנות כלי הרכב בהחנייה דשם.

למחרת השבת ביום א', ביקרתי במסגרת עבודתי כראש מחלקת הפוד סערוויס בארגון הכשרות או קיי (בראשות הרב ליווי שליט"א), בקייטערינג בניו ג'ערסי, למשך כמה שעות, וחשבתי מה ניתן לעשות בענין הביר, ובאמת רציתי לעשות מעשה כי נגע לי הדבר במאד, והתקשרתי בהטליפון להאהל הקדוש להזכיר את שמי לבקשת ברכה להצלחה בהמשימה הקדושה והנחוצה, וכן כתבתי מכתב להרבי ובו פירטתי כל העניין וביקשתי ברכה והדרכה לפעול על ר' שמעון בערגסאן הנ"ל למכור את חמצו, ואת המכתב הכנסתי באגרות קודש של הרבי, (כנהוג אצל הרבה מהחסידים, וכפי שנהגו כמה מהחסידים ברוסיה ובמדינות שלא היה קשר גשמי עם הרבי באותה העת, וכתבו השאלות ובקשת הברכות ופתחו ספר תניא קדישא וכד' ובדרך נפלאה קיבלו המענה והברכה), וקיבלתי מענה נפלא במכתב (מפורים תש"ד) ובקיצור העניין מסביר הרבי בהמכתב, שבפורים ישנם מצוות מתנות לאביונים ומשלוח מנות, וכשמשתדלים לפעול על חבר להתקרב לתורה ומצוות יש בכללות שני אופנים, האחד בבחינת מתנות לאביונים, שמציירים לפניו פחיתות האדם, מאוס ושיקוץ הרע, עונשי גיהנם וכו', היינו שמסבירים לו שצריך להתרחק מהרע, ובכללות זהו דרך שיטת המוסר, והאופן השני הוא

כאשר רוב הביר הנמכר במדינת ניו יארק הינו בבעלות ישראל, של האדון סיימון (שמעון) בערגסאן מחברת "מנהטן ביר". ויכול להיות ח"ו מכשול גדול בעניין חמץ שעבר עליו הפסח, וסיפר שארגוני הכשרות ניסו בכל האפשרויות לדבר עם מנהטן ביר בענין זה ולא הצליחו, ומתכוונים לפרסם מכתב אזהרה לקהל עדת ישראל, לבעלי הסופערמארקעטיס, אולמות אירועים, ומסעדות, שעליהם לקנות כמויות אדירות של ביר לפני הפסח, וכן כל מי שצופה במשפחתו בעזרת ה' יתברך שמחת הולדת בן זכר בהתקופה שלאחר הפסח, עליו לקנות ביר מלפני הפסח למסיבת ה"שלום זכר". וזהו כמעט גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה.

בעת הדרשה ישב על ידי ידידי הר"ר נתן שיחי' שטערנבערג (נו"נ להרה"צ מקאפשיניץ זצ"ל) מחשובי מתפללי בית מדרשינו, והוא אמר לי שבעבר עבד במפעל לבקבוקי שתיה, והיה אחראי על הקומפיוטערס והפראגראמס, ובמסגרת עבודתו היה משתתף מידי שנה באסיפה של נציגים ממפעלים שונים, והיה שם הנציג של מנהטן ביר, והם היו מהגדולים בשוק, והנציג שלם היה יהודי שומר תורה ומצוות, ואמרת לי לר' נתן שידבר עמו אולי ניתן דרכו להשפיע על האדון בערגסאן, ולאחר השבת התקשר עמו, והוא סיפר שזה כבר כמה שנים שאינו עובד במנהטן ביר, וגם הוא ניסה בעבר לדבר בעניין זה וללא הצלחה, ושאל ר' נתן באם שייך להגיע אל המשרדים של מנהטן ביר לדבר עם בערגסאן בלי

שמבארים לו באריכות גדלות הבורא, מה רבו מעשיך, עילוי התורה ומצוות עד אין קץ, היינו שמסבירים לו אל מה צריך להתקרב, ובכללות זהו דרך שיטת החסידות. ומהחילוקים בין שתי הדרכים הנ"ל הוא, שבדרך הראשונה ההצעה שמציעים לחבר אינה מצווה בפני עצמה, אלא היא אמצעי לקרבו לתורה ומצוות, מה שאין כן בהדרך השנייה, ההצעה עצמה היא מצווה, שכן מצוה היא לדעת גדלות הבורא, "דע את אלוקי אביך", וכן המעלה שיש בדרך זו שיש כאן גם העניין של מתנות לאביונים וכן העניין של משלוח מנות איש לרעהו. (עיין בהאגרת באריכות).

וכשקראתי האגרת נתחזקתי מיד במדת הבטחון בקב"ה, שבזכות ההדרכה והברכות שקיבלתי אצליו בעזרת ה' במשימה. וחשבתי שהיות והרבי דיבר בהמכתב אודות העניין דמשלוח מנות, כדאי שאכין גם איזה משלוח מנות גשמיים, והתקשרתי עם אמי מורתי תחי' (המתגוררת יחד עם אבי מורי שליט"א בירושלים עיה"ק) וביקשתי שתיתן לי רעסעפי לקאקאש קייעק, (כי שמעתי מר' נתן שר' שמעון בערגסאן נולד לאחר המלחמה באירופה, וחשבתי שקאקאש קייעק חם וטעים ידבר אל ליבו), וקיבלתי על הראש מאמי שתחי' שמעולם לא שמעה שאנשים מן השורה אופים קאקאש קייעק בהשבע שלפני הפסח, אך הפצרתי בה בהסבירי שזה למטרה קדושה, ונתנה לי הרעסעפי בשלימות (שלא כמנהג כמה מהנשים הצדקניות דאונגארין, שמחסירות שורה אחת בכל פעם שנותנים רעסעפי, בכדי

שלא לגלות את סוד המקצוע), ות"ל הקאקאש קייעק יצא משובח ביותר.

ור' נתן שיחי' מצא בעבורי הכתובת של המשרדים הראשיים של "מנהטן ביר", ונסעתי לשם, ולא הניחו אותי להכנס אפילו למקום החנייה, ומשתי סיבות, 1. זה היה ביום ראשון בשבוע והמשרדים סגורים. 2. אף בימים אחרים צריכים אישור מיוחד להכנס להאזור שלהם. ואז התחזקתי שוב במדת הבטחון בה' יתברך, ואמרתי לעצמי לא להתיימשך מן העבודה, (אף כי היה זה בשבוע הכי עמוס בעבורי מכל ימות השנה, עקב האחריות שיש לי עם העבודה בשדה הכשרות במסעדות ובתי מלון, ויותר ממאתים משגיחים נמצאים אז תחת ניהולי), ור' נתן מצא בעבורי את הכתובת בביתו הפרטי של בערסאן, ונסעתי לשם במרץ הכי גדול, ובסייעתא דשמיא מצאתי מקום חנייה סמוך להבית שלו, ונכנסתי להבנין כשהקאקאש קייעק מונח תחת זרועותי, ואמרתי להאיש האחראי בכניסה לבנין שיש לי מתנה בעבור בערגסאן, והוא ציווה עלי להמתין, ובנתיים התקשר עם משפחת בערגסאן, והם אמרו לו שאשאיר את המתנה בעבורם בדלפק הכניסה בהלובי, וכן עשיתי, אך המתנתי כחצי שעה, ואמרתי פרקי תהלים (בלחש, ורק שפתי היו נעות וקולי לא נשמע) שיעזור ה' ובערגסאן ייצא בקרוב מן הבנין ואוכל לפגוש אותי, ולאחר כמחצית השעה, יצאו מן המעלית בהלובי ר' שמעון בערגסאן וזוגתו, ועוד אורחים שהיו עמיהם, והרגשתי ששמע ה' את תפילתי, כי

ממתין לו בהלובי עד שיחזור, כי העניין
מאד נחוץ, והוא קצת צחק והלך.

ואני ניצלתי את הזמן והתקשרתי
להרבנים הגדולים, הרב ליווי, הרב
ווייסמאמדעל והרב עקשטיין
שליט"א, וביקשתי שידריכו אותי
מבחינה הלכתית בהאופנים הטובים
והמהודרים ביותר בקשר עם מצב
זה, ולמרות שגם בעבורם היה זה זמן
עמוס ביותר, פנו הם מכל עסקיהם,
וענו לי בכל פעם שהתקשרתי עמהם,
והדריכו אותי, ולאחר שעה וחמישים
וחמש דקות חזרה משפחת בערגסאן
מהמסעדה, והיה זה לפלא בעיני ר'
שמעון שעדיין המתנתי לו, ודיברנו
על העניין, ואמרתי לו מה שהציעו
הרבנים שהוא יעשה אותי POWER
OF ATTORNEY עם קנין סודר למכור
בשמו ובעבורו כל העסק עם החמץ
לנכרי, ושהנכרי שיקנה יהיה אחד
מהמנהלים הראשיים בהעסק, ואכן
מינה אותי לשלוחו, וסיכמנו שנפגש
למחר בהמשרדים שלו בברונקס
בשעה אחת לאחר חצות היום לסדר
השטר וכל העניינים הדרושים.

בינתיים הודעתי לר' נתן על
השתלשלות העניינים, וסיכמנו שנלך
אי"ה ביחד לפגישה.

במהלך הלילה והבוקר שלמחרת,
עבדו הרבנים הגאונים שליט"א על
שטר עם הנוסח היותר טוב, וקיבלתי
הנוסח הסופי מהגאון הרב אשר
עקשטיין שליט"א, ונסעתי עם ר' נתן
ונפגשנו עם האדון בערגסאן, ועשינו
המכירה עם הנכרי המשמש כ"צ"יפ

אל הרגע הזה התפללתי, ויתן לי ה'
את את שאלתי אשר שאלתי מעמו,
וזנכרתי במה שהדריכה אותי אמי
מורתי תחי', שבכל פעם שאהיה
נזקק לפצות פי בדיבור אל מי שיהיה
בעניין חשוב, אומר בלחש הפסוק
מתהילים: "ה' שפתי תפתח ופי יגיד
תהלתך", וכן עשיתי, וניגשתי אליו,
ואמרתי לו בלשון הקודש בהבהרה
אירופאית, תוך שאני מושיט לו את יד
ימיני, "שלום עלייכם ר' שמעון" והוא
הושיט לי את יד ימינו וענה לי במאור
פנים: "עלייכם השלום", ומיד פתחתי
ואמרתי לו שאיני שנורער, ואיני
מנהל מוסד כל שהוא, ובאתי לתת ולא
לקבל, ושאל מה באתי לתת, ואמרתי
שכבר הנחתי בהלובי הקאקאש קייעק
וזוגתו היתה שמחה בזה, ורק ביקשתי
שיגמרו הקייעק לפני הפסח, והדבר
השני שהנני מעניק לו, היות ושמעתי
שהוא עושה הרבה מעשים טובים,
וברצוני לזכותו בעוד מעשה טוב
למען כלל ישראל במדינת ניו יארק,
ושאל במה העניין, ועניתי שזה בקשר
ל"מנהטן ביר" שבבעלותו. ומיד אמר
שכבר פנו אליו במשך השנים הרבה
פעמים, ולא הבין מדוע הוא צריך
למכור העסק שלו, ובכלל אסור לו על
פי חוק למכור העסק שלו למי שאין
לו רשיון למכירת אלכוהול במדינת ניו
יארק, ונתן לי הביזנעס קרד שלו, ואמר
שהוא עכשיו הולך לאכול במסעדה
עם זוגתו ואורחיו, וביקש שאתקשר
למחר להמשרד שלו ויראה אם אפשר
לעשות משהוא בנידון, ואמרתי לו
שהנני מאד עסוק בשבוע זה, ולמרות
שאיני רוצה להפריע לו מזמנו היקר
עם משפחתו ואורחיו, אך שיידע שאני

אפערריישען מאנעג'ער" וכל מה שעשו היה ברצינות הכי גדולה.

כמובן ששלחתי מיד העתק מהשטר להרבנים הגאונים שליט"א וכן להרב שלום שיחי' פישביין שעסק בעניין במסירות רבה במשך ימים רבים, וציפה לבשורות טובות.

ואז הצענו לר' שמעון בערגסאן להניח תפילין, ואמר שהפעם האחרונה שהניח תפילין היתה בעת הבר מצווה שלו לפני חמישים ושבע שנים, והניח שוב תפילין, ורקדנו יחדיו בניגון "סימן טוב ומזל טוב", ואמר שהינו מתרגש ממצוות הנחת התפילין, ושמח שמסייע להרבה יהודים להמנע מאיסור חמץ שעבר עליו הפסח, והענקנו לו מצה שמורה בכמות שתספיק לכל ימי הפסח לכל משפחתו. וכן הענקנו לו מתנה ספר היום יום (הראשון מבין ספריו של הרבי), עם תרגום לאנגלית, והיה זה בהשגחה פרטית בערב יום הבהיר י"א ניסן, כמו כן הענקנו לו הספר שיצא לאור באנגלית אודות הגה"ח הרב דובער ע"ה ליווי, המתאר את מסע החיים שלו, ואת עבודתו בקודש בחיזוק וביצור הכשרות בעולם כולו.

והנה התקיים "טרם יקראו ואני אענה", ועוד לפני יציאתינו את הבנין, ניגש אלינו ר' שמעון וסיפר שאחד הסופערמארקעטים הגדולים באיזור פלאטבוש, שביטל לפני כמה ימים הזמנה גדולה של ביר, שהיו אמורים לשלוח מיד לאחר הפסח, כששמעו על מכירת החמץ כדת וכדין, קיבלו מיד אישור מהרבנים בפלאטבוש לקיים

העסקה, וראו ר' שמעון והנכרי כמה שהיה העניין נחוץ לציבור.

וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.

עד כאן העתקתי סיפור הדברים ממכתב שכתבתי מיד לאחר מעשה המכירה.

* * *

ועתה אגש בחיל וברעדה, לפרט ולענות על כל טענה ומענה, בקשר עם המכירה, שלפי דיני התורה נתקיימה, ובדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים, מצאנו דברים ברורים וסימוכין, ומיד יתבררו ויתלבנו העניינים, וחבל על היגעים לילות וימים, מבלי שאת פרטי הדברים יודעים, ויתן ה' היושב במרומים, שנמשך להיות ממזכי הרבים, ורק לשם שמים מתכוונים, וידוע שלתורה שבעים פנים, ואלו את אלו מאד מכבדים, וכן כל בעלי הוראה מורים, ואפרט הענין לפי סעיפים, למען יהיה ברור לקוראים, ויכול להראות אלו הדברים, למי שיחפוץ בלי מיצרים.

ואלו העובדות:

מינוי שלי כשליח האדון בערגסון

האדון בערגסון מינה אותי בקנין סודר ברצון גמור, להיות שלוחו (power of attorney) על פי חוקי המדינה ולפי כללי ההלכה, למכור את חמצו וכל העסקים שברשותו לנכרי. הסיבה לכך שהוא בעצמו לא עשה את המכירה היא, מכיוון שהוא אזרח שומר חוק, ואינו רוצה לעבור על חוקי המדינה בכך שימכור חמצו

הוצאות, הכנסות ורווחים. והם חשבו ברצינות, ובאמצע הדין ודברים יצא הנכרי להתייעצות בחדר אחר, וחזר, והקפידו לפרט כל הכתובות של כל העסקים והמחסנים.

מכירת כל העסקים וכל החמץ

בהשטר מפורט שמכירת החמץ היא לצמיתות ורק מכירת העסק הוא לזמן, וזה פשוט שבאם כותבים שמכירת העסק היא לצמיתות הרי אין לך הערמה גדולה מזו, וכי יש מי שבאמת מסכים למכור העסק שלו לצמיתות, אלא שמכר העסקים לזמן מוגבל של ימי הפסח, ואת החמץ מכר ללא הגבלת זמן.

אופן הקניינים

כל הקניינים נעשו בקנין סודר, וכן לחצנו יד, וכשעשינו הקנין עם הנכרי, הנכרי הוציא מכיסו כסף מזומן ואמר שזה דמי קדימה. וכאשר היו צריכים לרשום בהשטר סכום להמכירה, חשבתי לכתוב סכום לא כל כך גדול, כי חששתי שהם יפחדו לעשות המכירה באם הסכום יהיה גדול, אך האדון בערגסון אמר בעצמו שאי אפשר לכתוב סכום קטן כי אז זה לא דבר אמיתי, ויהיה זה צחוק שעסק כזה נמכר בסכום זעום וביקש לכתוב סכום גדול בהרבה.

המידע שנתקבל לאחר הפסח

כמה ימים לאחר הפסח באתי יחד עם ידידי ר' נתן שיחי' למשרדו של האדון בערגסון, על מנת להודות לו על פעולתו הכבירה למעל כלל ישראל, והוא קיבל אותנו בחיוב

לאדם שאין לו רשיון מהמדינה למכור אלכוהול, ולא רצה למכור לנכרי אחר שיש לו רשיון כזה, מכיוון שהוא מתחרה שלו, ולקח הענין ברצינות גמורה ולא בהערמה, ואם כבר הוא עושה מכירה, הוא רוצה לעשות כפי שצריך לפי ההלכה, וההוכחה לכך שהוא האמין שהמכירה תקפה לפי חוקי המדינה היא, כי באם המכירה לא תקפה אזי אין לו מה לחשוש לעשות בעצמו מבלי למנות אותי כשליח והסכים שאני אהיה זה שמוכר בשליחותו העסקים והחמץ שלו לנכרי שאין לו רשיון.

משא ומתן לפני חתימת השטר

בעת שישבנו במשרדי "מנהטן ביר" עם האדון בערגסון, ועם הנכרי שקנה, (לפי עצת הרבנים, הנכרי שקנה היה המנהל הראשי של הקניות והמכירות של העסקים, מה שעושה את המכירה לאמיתית, שהוא נהיה בעל הבית אמיתי, ובאמת מתעסק עם העסק בפועל). בעת הדיבורים הסברתי להם על מהות המכירה, ושזה לא ענין של הערמה אלא ענין רציני ביותר, והסברתי להם כל הפרטים שיבינו כל מהלך העניינים, וכמה פעמים הדגשתי והבינו שהנני עושה זאת בשליחות האדון בערגסון, והוא אישר זאת, ופירשתי היטב באופן ברור שאינו משתמע לשתי פנים, שבהדמי קדימה שהנכרי נתן, הוחלט כל הקנין, ומעכשיו הוא בעל הבית גמור על העסקים עם החמץ שבהם, למרות שנתן רק דמי קדימה, והשאר נשאר חוב ושזקפן עליו במלוה, ושצריכים להתחשבן לאחר הפסח על

דעת אדמו"ר הזקן סימן תמ"ח סע' יג-יד], כי אם גוזל הוא מה שנוטל ותו לא מידי.

משמע מכל הנ"ל שאף במקרה שהישראל עשה שימוש בהחמץ, עדיין אין זה מבטל המכירה, ובנידון דידן ד"מנהטן ביר", הישראל לא הניח חותמו על החמץ, והניח להנכרי להיות בעל הבית במלוא מובן המילה, בוודאי ובוודאי שהמכירה תקפה.

הרבו לצטט את המהר"ם שיק, אבל חבל מאד שלא עיינו די בדבריו, ובמפורש כתב שבקהילתו תיקן שלא למכור לנכרי אלא אם כן הגוי יקח החמץ לביתו או לחנות אחרת שאינה על שם ישראל. והאם יש שינוי רשות של העסקים והחמץ של האדון בערגסון יותר ממה שנעשה. שהנכרי קנה כל העסקים עם החמץ, ובאופן שהנכרי הוא זה שבאמת מתעסק עם קניית ומכירת החמץ, והאדון בערגסון לא התערב כלל כנ"ל. והרי כל העסקים היו ברשות הנכרי. ואם כן זכינו לעשות המכירה גם באופן שתיקן המהר"ם שיק זיע"א בקהילתו.

כן ציטטו במכתבם ובהכרוז שלהם את ה"דברי יואל" בשו"ת שלו (יו"ד סי' צ"ו, אות ו' בסופו) וז"ל: "דגם בחמץ אם אירע שהמוכר את החמץ מכר ממנו ונושא ונותן עם החמץ אחר חלות זמן המכירה נראה דהוי שלו, ואין המכירה כלום דהוי הערמה ניכרת, וכו', וכן מורין כל בעלי הוראות ולא מצאתי חולק ע"ז." עכ"ל. ושוב תמהתי איך מצאו בדברי הדברי יואל דברים הסותרים את המכירה שלנו, היכן היה

ובחום שאינם ניתנים לתיאור, באומרו שבזכותינו זכה לקיים שתי מצוות ביום אחד, מצוות תפילין בפעם השנייה בחייו חמישים ושבע שנים לאחר הבר מצווה שלו, ומצוות פסח, שמנע מיהודים רבים איסור חמץ שעבר עליו הפסח. וסיפר לנו שמאז היותנו אצלו לפני הפסח, כאשר יש לו דקות פנויות פה ושם, מחפש הוא במקורות היהדות הצרופה עניינים של תורה ומצוות. וכן סיפר לנו שבחלק הראשון של חג הפסח יצא לחופשה משפחתית, ולא בא בכלל לעבודה, וגם בהימים שלאחר מכן כאשר נכנס למשרד לא התנהג כבעל הבית, ושלח את מי שפנה אליו להנכרי ואמר שהנכרי בעל הבית, והוא היה כאורח בהעסק. וכן סיפר לנו שנתן להנכרי הרווחים כפי שיצא החשבון לאחר ההתחשבות שלאחר ימי החג.

עד כאן העובדות כפי שהיו.

וכעת אשתדל בסייעתא דשמיא לבאר השאלות שעלו:

בשולחן ערוך הרב הלכות פסח סימן תמ"ח סעיף י"ג מאריך אדה"ז לבאר בענין מי שמכר החמץ כדינו במסירת המפתח ואחר כך הניח הישראל חותמו על החמץ, עדיין לא נתבטלה המכירה, משא"כ באם חזר ונטל המפתח בעל כרחו מהנכרי... עיין שם, ומסיכום דברי אדה"ז מדייק כ"ק אדמו"ר זי"ע במכתבו (אגרות קודש חי"ט אגרת ז'רמח) לענין מי שמכר חמצו ואחר כך השתמש בחלק מהחמץ בחג, באם נתבטלה המכירה, ובין הדברים כותב הרבי: "אפילו בהנוגע להנוטל – לכמה דיעות לא בטלה המכירה [כן משמע

שליט"א המחזק ומשבח את המכירה, וכן אמר לי שאומר לאנשים שניתן לסמוך על המכירה.

ומה שהביא הדיין החשוב במכתבו את פסקו של הרב בעלסקי ז"ל שכתב בספרו שולחן הלוי סי' י"ח – י"ט, דמי שמכר חמצו וממשיך לעשות סחורה בזה, אין המכירה קיימת. הרי ידוע בשער בת רבים שהרב בעלסקי ז"ל שינה דעתו בזה, וההוכחה לזה היא בזה שסידר שטר מכירה לאחד מארגוני הכשרות המכובדים במדינה, באופן שממשיכים לעשות סחורה בהחמץ לאחר המכירה. ובאם היה עדיין סובר שאין ערך להמכירה לא היה מכשיל ח"ו את הארגון המכובד.

והדברים ברורים וחדים, ומוארים באור של תורה ויראה, ופלא הוא בעיני, איך שלאחר כל הנ"ל חוזרים וטוענים אותן טענות, והסברתי הדברים בכמה מעמדות מכובדות, וגם במעמד אחד שהיה נוכח ומדבר גם איש חשוב תלמיד חכם וירא אלוקים נציג של הבית דין הנ"ל, ולאוקים פתרונים.

ובעניין מה שכתבו לי רבנים חשובים וגאונים, שהנני מעריך אותם במאד, בקשר עם "מומר" מ"ש השו"ת "מקום שמואל" והאלף המגן, ומעדני שמואל ועוד, שבמומר בכלל לא שייך קנס על חמצו מכמה טעמים, הנה למרות שרצו בזה לחזק המכירה, וישר כחם, אך אין צריכים בנידון דידן לההיתר של מומר, וכנ"ל בארוכה. והנני מדגיש דבר זה, כי האדון ר' שמעון שיחי בערגסון, הניח תפילין בהתרגשות הכי גדולה, מכר חמצו עם כל הפרטים

כאן משא ומתן של הישראל בהחמץ לאחר חלות זמן המכירה? והרי האדון בערגסון לא התעסק כלל בהחמץ, ויצא לחופשה וכנ"ל באריכות. ושוב זכינו לסדר המכירה גם לדעת הדברי יואל זצוק"ל. (ואולי יש לדייק בדברי ה"דברי יואל" הקדושים, שכתב "דהוי הערמה ניכרת" ואולי רצה כאן ליתן פתח להתיר הערמה שאינה ניכרת להרבה יהודים מקהילות היראים שעושים שטרות למכירה לנכרי של עסקיהם לעניין שבת, יום טוב, פסח וכד' כגון Nursing Home).

ובשו"ת "חלקת יעקב" (או"ח סי' קצ"ד) במענה לשאלה באם יכול רב למכור חמצו של חנווני שמוכר חמץ בחנותו בחג, בכדי שלא ייאסר חמצו לאחר הפסח, ומבאר, שלא רק שמותר אלא שיש מצוה בדבר, ומביא מ"ש ה"דברי חיים" (או"ח ח"ב סי' מ"ו) במקרה של משומד שמכר חמצו על ידי אשתו, וכתב לה שזה לפניו, ומסיק שמותר החמץ.

והביאו דעת הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, במקרה של סופערמארקעט שהמשיכו למכור חמץ בחג והתיר החמץ לאחר הפסח, והסבירו שההיתר שלו הוא רק בסופערמארקעט ששם יש מיעוט חמץ, משא"כ בדידון ד"מנהטן ביר" שכל העסק הוא של חמץ. ושוב כאן שונה הדבר לגמרי כי כאן מדובר שהישראל נתסלק מן החמץ לגמרי ולא היה עושה כבתוך שלו, וכן שמכרו כל העסק עם כל הבניינים והסניפים ולא רק את החמץ. וכן קיבלתי מכתב חתום על ידי בנו הגאון רבי דוד פיינשטיין

והגבאים שבו אל בית הרבי עם מלוא הסכום בתוך זמן הכי קצר, ושאל איך קרה הדבר, ונענה שכל משפחה נתנה יותר ממה שנתבקשה, בגלל המצווה החשובה, ואז ציוה הרבי ליתן כל הכסף שנאסף בחזרה להנותנים, והוא שלח כמה בריונים להמערה בו התחבאו השודדים, ליתן להם מכות, ושם נתברר להשלוחים ששני ה"יהודים" החטופים אינם יהודים, אלא הם גויים חלק מהחבורה שנתחפשו ליהודים, על מנת שיוכלו לגבות הכסף לאחר מכן. והלך הקול ברחובות העיר ניקלשבורג שלרבי שמעלקע יש רוח הקודש, והסביר להם שעשה חשבון פשוט, שבאם הכסף הגיע כל כך בקלות הרי שזה סימן שאין מצווה מעורבת כאן. וכן בנידון דידן, הקושי והצער שהיה מעורב בסיפור ומעשה המכירה, יחד עם ההשגחה הפרטית שליוותה אותנו לאורך כל הדרך, מוכיחים כאלף עדים, שהיתה כאן מצווה, שנעשתה כדת וכדין.

ולסיום ארשה לעצמי לשיר שיר ידידות, לעושה נפלאות, זורע צדקות ומצמיח ישועות, על שזיכני להיות, מתלמידיהם של מאורי הדורות, ונטעו בי חב"ד ומידות, שאשתמש בהם בלי מדידות, וכשביהודי אבוד אפגוש, אזכהו במצוות רבות, ואגלה בו חסרונות מעטות, ומעלות רבות, ובזכות כל זאת, משיח יהיה בהיגלות.

בידידות ובהערכה

קלונימוס קלמן הלוי וויינפעלד
בלאמו"ר בעל ה"שי למורא" שליט"א

הנדרשים, ובהדגישו שעשה זה בכדי שיהודים לא ייכשלו חלילה בחמץ שעבר עליו הפסח. וכן מתעניין הוא מלפני הפסח בענייני יהדות מפעם לפעם כאשר עתו עמו, האם אפשר לשים עליו ח"ו וח"ו חותמת של מומר. ושמעתי שיש "מבצע תפילין", "מבצע תורה", "מבצע מזוזה", "מבצע צדקה", "מבצע בית מלא ספרים", "מבצע נרות שבת קודש", "מבצע כשרות האכילה והשתיה", "מבצע טהרת המשפחה", "מבצע חינוך", "מבצע אהבת ואחדות ישראל". אך מעולם לא שמעתי שיש "מבצע ישראל מומר" ר"ל.

ועוד זאת, כידוע שבענייני מקוואות וכד' שמדובר באיסורים חמורים, הרי שלעולם נזהרו בכל קהילות ישראל, לא לדבר סרה על מקווה שנבנה לפי שיטות מסויימות ולא לפי שיטות אחרות, וזאת על מנת שלא להוציא לעז ח"ו על ישראל, וכאן הרי מדובר באיסור חמץ שעבר עליו הפסח, שהוא כפי שנפסק בשולחן ערוך, קנס דרבנן, ואסור לזלזל בו חלילה, אך אין זה חמור כמקוואות וכד' ונהיו כל כך מחמירים, ויוצאים ברעש גדול נגד השטר, וכנ"ל מבלי לדעת פרטים, והדברים כואבים מאד, אך אין זה ענין פרטי ואישי ח"ו. ומצאתי סיפור מהרה"צ רבי שמעלקע מניקלשבורג, שהיה מקרה שנחטפו שני אברכים מכיכר העיר בריש גלי, ולאחר כמה שעות באו נציגים של השודדים אל רבי שמעלקע ודרשו כופר, ושלח הרבי את ז' טובי העיר לאסוף הסכום, כאשר הוא נוקב בסכום על יד כל שם משפחה מהעיר, באומרם שיאמרו שהרבי ציווה ליתן סכום זה,

לזכות

החתן התמיים יעקב חנניה שיחי'

והכלה מ' חי' מושקא שתחי'

ב"ק

לרגל נישואיהם בשעטומו"צ

יום ראשון כ"ח שבט ה'תשע"ט